

HELYTÖRTÉNET

DUNÁNTÚLI KATOLIKUS KERÜLET.

KOMÁROMI TANKERÜLET.

GYŐRI EGYHÁZMEGYE.

DIÁKOTTHON.

A MAGYAR KEGYESTANÍTÓREND
TATAI
GRÓF ESTERHÁZY MIKLÓS GIMNÁZIUMÁNAK
ÉVKÖNYVE

AZ 1943—44. ISKOLAI ÉVRŐL.

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 179. ÉVÉBEN

SZERKESZTETTE:

SZÜCS JÁNOS

IGAZGATÓ.

ISKOLAFENNTARTÓ: A MAGYAR KEGYESTANÍTÓREND.

REV. 2017.

060
M16

REV. 2017.

Móricz Zsigmond Városi Könyvtár – Tata

**A Tatai Piarista Öregdiákok Budapesti Szövetségének
első tíz évi működése. 1934—1944.**

A Szövetség 1934-ben alakult. Alapszabályait a m. kir. belügy-
miniszter 185.400/1934.—VIII/a. sz. a. hagyta jóvá.

Tagjainak száma 105.

A Szövetség elnöke megalakulásától kezdve dr. Magyar Zoltán,
a kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetem ny. r. tanára. Alelnöke
1934—1941-ig dr. Pogor Ödön piarista tanár, 1941-től Biró Imre tan-
ügyi főtanácsos, piarista rendi asszisztens, továbbá megalakulástól
kezdve dr. Niederecker Gáspár kórházi főorvos.

Szövetségünk célkitűzése kettős: 1. segíteni most tanuló ifjú diák-
társainkat. Hivatásunkat főleg abban látjuk, hogy a tatai piarista gim-
náziumban érettségizett ifjakat budapesti egyetemi tanulmányaik során,
egészen a diploma megszerzéséig támogassuk, amely korban eddig
segítség nélkül kellett küzdeniök. E cél elérése végett a budapesti
Horthy Miklós-kollégiumban „tatai szobákat” rendeztünk be, ahol négy
szobában összesen kilenc egyetemi hallgató nyer Szövetségünk jelölése
alapján felvételt és bennlakása idején ingyen lakást fürdővel és ingyen
reggelit, s részeseül állandó tanulmányi felügyeletben, valamint a vizsga-
díj megtérítésében. A tatai szobák lakói csaknem kivétel nélkül kitün-
tetéssel érettek. Átlag minden évfolyamból kettőt tudunk felvenni, s azok
nemcsak az egyetemi tanulmányok négy éve alatt, hanem szükség sze-
rint szigorlataik letétele alatt is megtarthatják helyüket. A tatai szobák-
nak az első tízévi tagjait a mellékelt kimutatás tünteti fel. Mindazok,
akik eddig a diákszoba segítségével végeztek, kitűnően — részben Szö-
vetségünk támogatásával — el is helyezkedtek. A diákszoba lakói sze-
retik a Kollégiumot és hálásak a támogatásért. Ennek legszebb bizo-
nyítéka, hogy elhelyezkedésük után már első évi jövedelmükből
nagyobb adományokkal járulnak hozzá a Szövetség céljaihoz.

A tatai gimnáziumnak többször jutalomkönyveket adtunk.

2. Szülőföldünknek, Tatának és környékének fejlesztése fővárosi
igényeink szerint s a helyi érdekszálak béklyóitól mentes függetlenség-
gel. Ezáltal nemcsak helyi, hanem országos érdekeket is szolgálunk.

Amit e téren Diákszövetségünk végzett vagy keresztülvitt, a
következő:

Az egybeépült Tata és Tóváros nagyközségek egyesítése. Tata a
tatai járás székhelye. Az egyesítés utáni lélekszáma 12.325. Az egye-
sítést a 90.917/1938. sz. belügyminiszteri rendelet mondta ki, s az

egyesített község nevét Tatában a 8.435/1939. sz. belügyminiszteri rendelet állapította meg.

Az egyesítés által felszabadult a tóvárosi községháza, ami által lehetővé vált ebben az épületben járási egészségház felállítása, szülőotthonnal.

Tata és Tóváros 1:5000 léptékű térképének elkészítése.

A városrendezésről és az építésügről alkotott 1937:VI. tc.-et a belügyminiszter 113.296/1941. sz. rendeletével Tatára is kiterjesztette. Ennek alapján a város elkészítette városrendezési tervét, amely városias irányban való kedvező fejlődését teszi lehetővé.

Tata és Tóváros közt államsegéllyel 2 km hosszú összekötő út építése.

A tatai barokkstíliú, fellenthali Fellner Jakab által épített plébánia-templom előtti térnek Wälder Gyula műegyetemi tanár tervei szerint három terraszra való kiképzése.

A templom előtti Kossuth-tér rendezési és kiépítési tervének Weichinger Károly építészmérnök, az Orsz. Iparművészeti Iskola tanára által való elkészítése.

A Tatai Múzeum felállítása a piarista rendházban és gyűjteményének gyarapítása. Gazdag helytörténeti anyagával a vidéki múzeumok legkiválóbbjai közé tartozik.

A Nepomuki Szent János-szobor helyreállítása. Schweiger Antal alkotása 1756-ból. A tóvárosi harangláb helyreállítása, történetére vonatkozó emléktáblával való megjelölése és nyilvános órával való felszerelése.

Az 1510-ben Tatán tartott országgyűlés emléktáblájának felállítása a tóvárosi harangláb falában.

A legnagyobb magyar barokk-építész, fellenthali Fellner Jakab szobrának felállítása a plébániatemplom előtt, amely az ő alkotása és amelynek kriptájában van eltemetve.

Keresztelő Szent János bonzsobrának Tata számára való megszerzése, amely Kovács Mária szobrászművésznőnek a velencei nemzetközi kiállításon szerepelt alkotása.

A Komáromvármegyei Közléti Szövetkezet által megépített 30 lakóházból álló telep létesítése.

A földművelésügyi miniszternél m. kir. Téli Gazdasági Iskola létesítésének kieszközlése, amelynek céljára 500.000 pengő költséggel épületcsoport épül.

A gazdaközönségtől távol fekvő m. kir. gazdasági népiskola helyett új népiskola építése a téli gazdasági iskola közelében.

Az eddigi gazdasági népiskola épületének a Hangya Szövetkezeti Központ által való megvásárlása és ott a Tatai Népfőiskolának, nagy baromfikeltető állomásnak és gazdasági mintaberendezéseknek elhelyezése.

A Tatai Népfőiskola szervezése, amelynek feladata faluvezetők (leendő községi bírák, gazdaköri elnökök, legelőtársulatj vezetők, stb.) kiképzése, továbbá tanfolyamok rendezése iparosok és nők részére.

Az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal által épített 40 ágyas diákszálló létesítése.

A tatai járás egész területének (118.000 kat. hold) részletes agro-

chémiai felvétele. Az ennek alapján készült agrochémiai térképet a m. kir. Földtani Intézet adta ki. 1943.

A tatai járásban 25 meteorológiai állomásnak és 10 időjárásvizsgáló állomásnak a m. kir. földművelésügyi minisztérium által való felállítása.

Mezőgazdasági többtermelési kísérleti körzetek felállítása a tatai járásban és Komárom vármegye egyéb részeiben, összesen 15 községben.

A Komáromvármegyei Közléti Szövetkezet megszervezése az Országos Nép- és Családvéde' mi Alap felállítása előtti időben.

A tatai és gesztesi járásnak a Hangya Szövetkezeti Központ által szervezett mintajárásá való nyilvánítása és kifejlesztése.

Járási Hitelszövetkezet létesítése az O. K. H. költelékében.

Fürdőszövetkezet létesítése a Nagykert-utcában építendő fürdő építésére és üzemeltetésére a Hangya segítségével.

A Tata és Környéke Ipartestület könyvtárának, amely Tata legjelentékenyebb könyvtára, könyv- és pénzadományal való jelentékeny fejlesztése.

A Tata—Dunaalmás közti 9 km-es bekötőút és betonautóúttá való kiépítésének a honvédelmi miniszternél való kieszközlése.

A Hangya Tatán kirendeltséget (26.) és Karotinyárat létesített.

A Diákszövetség által kiadott vagy kezdeményezett Tatára vonatkozó művek:

1. A tatai piarista rendház és múzeum. 60 és XXXII. I. 1938.

2. A barokk kor építészeti emlékei Tatán. Irta: Csát Géza. 8 lap, 1939.

3. A közigazgatás és az emberek. Ténymegállapító tanulmány a tatai járás közigazgatásáról. Irták: Magyary Zoltán és Kiss István. 372 lap és 129 melléklet. 1939. A Magyar Közigazgatástudományi Intézet kiadványa.

4. A tatai majolika története. 24 táblával. Irta: Révhelyi Elemér. 180 lap. 1941. A Magyar Nemzeti Múzeum művelődéstörténeti kiadványa.

5. Mi lesz Tatatóvárosból? Irta: Magyary Zoltán. 22 lap. 1938.

6. A szociális vármegye. A Komáromvármegyei Közléti és Gazdasági Szövetkezet működése. 120 I. és 30 mell. 1941. A Magyar Közigazgatástudományi Intézet kiadása.

7. Kocs 1936-ban. Irta: Fél Edit. Néprajzi monográfia. 228 lap. 1941.

8. Közigazgatási adattár. Ahhoz mellékelve Tata község és a tatai járás példaképen kidolgozott adattára. 80 lap. 1944. A Magyar Közigazgatástudományi Intézet kiadása.

9. A Komáromvármegyei Szövetkezeti Mintajárás bizottság beszámolója a tatai és gesztesi szövetkezeti mintajárásban végzett munkáról. 1943.

Magyary Zoltán
egyetemi tanár, elnök.

Az 1943-44. tanévben érettségizett VIII. osztály tanulóinak nevét abból az alkalomból közöljük, hogy 1994. június 4-én tartották 50 éves érettségi találkozójukat a tatai gimnáziumban.

Dr. BÁTORI JÓZSEF

(1900 - 1975)

A tatai piarista gimnáziumban 1946-48 között a magyar és a latin nyelv tanára. A magyar vízicserkészlet egyik megalapítója volt. Az Amerikai Egyesült Államokban 1949-ben létrehozta a piarista iskolát és az új rendtartomány első főnöke lett.

Az emiéktáblát 1994-ben állították hálás diákjai.

A tatai kegyes-tanítórendi gimnázium 1948-ban végzett tanulói 1994. június 4-én, szombaton 11 órakor a találkozójuk alkalmával leleplezték volt tanáruk, dr. Batori József emléktábláját.

Nyolcadik osztály.

Osztályfőnök: Kolláti István.

A tanuló neve és vallása, ismétlőd-e? interjúban lakik?	Magaviselet	Hittan	Magyar ny.	Történelem	Latin ny.	Német ny.	Francia ny.	Bölcsészet	Természettan.	Menny. és mért.	Rajz	Honv. ism.	Testnevelés	Egészségtan	Altr. tanulmányi eredmény	Rendszerezet	Tandíjkezd.
Aprily Ernő (k)	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	jó	1	
Arva László ref.	1	1	3	2	2	3	3	2	3	2	2	2	2	1	els.	1	
Bálint György	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	jó	1	
Bolla Kálmán (k)	1	1	3	3	3	1	2	2	3	3	3	3	1	1	els.	1	
5 Gajdos István (k)	1	1	2	3	3	3	3	1	2	2	2	3	1	1	els.	1	
Grossmann Károly izr.	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	jó	1	
Haller Géza gr. (k)	1	1	3	3	3	1	3	2	3	3	1	3	1	1	els.	1	
Harmos Csaba (k)	1	1	2	1	3	2	2	2	1	1	1	1	1	1	jó	1	
Hemmerlein Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	1	fm
10 Jungert-Arnóthy Mihály (k)	1	1	3	2	3	1	1	2	2	2	1	2	1	1	els.	1	
Karai István (k)	1	1	1	1	3	3	2	2	3	3	1	1	1	1	els.	1	
Kövesi Pál	1	1	1	2	2	3	2	1	2	2	1	1	1	1	jó	1	
Kuhn Ferenc br. (k)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	1	
Leopold Tamás	1	1	3	3	3	2	2	2	3	3	2	3	1	1	els.	1	
15 Lobenwein György	1	1	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3	1	1	els.	1	
Magyar Gyula	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	jó	1	em
Málnás János	1	1	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3	1	1	els.	1	
Pauer Ferenc	1	1	3	3	3	3	2	2	3	3	2	3	1	1	els.	1	
Pulay György	1	1	2	1	2	2	3	1	3	3	1	1	1	1	els.	1	
20 Raffel Zoltán	1	1	2	2	2	3	1	1	2	2	1	1	1	1	jó	1	
Schadl János	1	1	3	3	3	2	1	2	3	3	2	2	1	1	els.	1	
Schmiedl Gyula (k)	1	1	3	3	3	2	2	2	3	2	1	2	1	1	els.	1	
Skrinyár József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	1	em
Solyos András (i)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	1	
25 Triska Imre	1	1	3	3	3	3	2	2	3	3	2	3	1	1	els.	1	
Varjú Pál (k)	1	1	3	2	3	3	2	2	2	3	2	2	1	1	els.	1	
Váradi Tibor ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	1	fm

Magántanuló: 3.

Összesen: 30.

MAGYARY ZOLTÁN dr. (Tata, 1888. június 10. - Héreg, 1945. március 24.) jogász, egyetemi tanár. 1917-től miniszteri tanácsosi rangban a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban a tudománypolitikai ügyosztály vezetője. 1930-tól a budapesti tudományegyetem tanára és rövid ideig racionalizálási kormánybiztos.

Közigazgatási elképzeléseit a tanszéke mellett szervezett Magyar Közigazgatástudományi Intézetben fejtette ki. 1932-1935 között részben mint a VI. Nemzetközi Közigazgatási Kongresszus főelőadója külföldön tanulmányozta a modern közigazgatás kialakulását. Dr. Kiss Istvánnal közösen írt munkájában (A közigazgatás és emberek) beszámolt arról a ténymegállapító kutatásról, melyet munkatársával Komárom megyében végzett. Arra a meggyőződésre jutott, hogy a közigazgatás reformját csak alulról lehet megvalósítani. Ezért szervezte a közigazgatási mintajárást (tatai járás) és a legtehetségesebb parasztfiataloknak az ország első szövetkezeti népfőiskoláját, szülővárosában.

Igen gazdag helytörténeti anyagot gyűjtött, ezzel elősegítette a tatai múzeum létrehozását. A Tatai Piarista Öregdiákok Budapesti Szövetségének tíz évig elnöke.

Sírja a Környei úti temető keleti falánál van. (Lux Elek szobrászművész által készített fehérmárvány dombormű.)

Főbb művei: A magyar közigazgatás racionalizálása, Az amerikai államélet, Közigazgatási vezérkar, Dolgozatok a közigazgatási reform köréből, Magyar közigazgatás.

